

CERCETĂRILE ARHEOLOGICE DIN ANUL 1994 DE LA SACU (JUD. CARAȘ-SEVERIN)

Cercetările din 1994 efectuate în punctul Țărinioară-Pelcea, din hotarul comunei Sacu (județul Caraș-Severin) au avut ca obiectiv două așezări parțial suprapuse: una din epoca bronzului (grupul cultural Balta Sărată) și cealaltă din prima epocă a fierului (cultura Basarabi).

Alături de dezvelirea câtorva complexe de locuire în ambele așezări, conținând ceramică tipică, se remarcă descoperirea unui inel de buclă din aur ("Lockenring") în nivelul atribuit grupului Balta Sărată din epoca bronzului.

În cursul anului 1994 au fost reluate cercetările arheologice inițiate în 1987, în punctul "Țărinioară-Pelcea", din hotarul comunei Sacu, jud. Caraș-Severin. În 1987 a fost identificată o așezare datând din epoca bronzului, aparținând grupului cultural Balta Sărată¹, care este suprapusă de o așezare aparținând culturii Basarabi² (pl. I).

Au fost trasate trei secțiuni, cu dimensiunile de 10 x 2 m: S 1/1994 și S 2/1994, orientate E-V și S 3/1994, orientată N-S.

Stratigrafia. În cele trei secțiuni stratigrafia este următoarea: între adâncimea de 0-0,30 m, solul actual; între 0,30-0,60 m, nivelul hallstattian mijlociu (c. Basarabi); între 0,60-0,80 m, nivelul aparținând epocii bronzului (grupul cultural Balta Sărată), după care urmează solul viu.

În S 1/1994 (pl. II/1, 3), nivelul aparținând grupului cultural Balta Sărată este străpuns, între m 5-10, de un semibordei aparținând culturii Basarabi (B 1/1994), care se adâncește până la 0,80 m. În el s-au aflat fragmente mari de chirpici (probabil de la pereți) și o bucată de lemn carbonizat, alături de fragmente ceramice caracteristice fazei clasice a culturii Basarabix.

În S 3/1994 (pl. II/2, 4), între m 0-2,10, apare un semibordei (B 2/1994), iar între m 5-8,40, un alt semibordei (B 3/1994), în care s-au găsit fragmente ceramice care se încadrează în faza a II-a a grupului cultural Balta Sărată (Br C)³. În B 2/1994 a fost descoperit, la adâncimea de 0,75 m, un inel de buclă din aur "Lockenring"⁴ (pl. IX) de tip B 1d ("Sibiner Typ"). Este confecționat din foiță de aur, din trei "bărcuțe", bătute în formă de "V", cu mici puncte (pe partea mediană), realizate în tehnica "au repousse". Lungimea desfășurată a inelului de buclă este de 7,5 cm, greutatea fiind de 1,340 gr. Acest inel de buclă din aur ("Lockenring") se datează în Br C-D.

Descrierea materialului arheologic.

1. Funduri inelare de străchini (fragmente), ornamentate cu linii paralele incizate (pl. III/1-3); de culoare neagră, din pastă semifină, cu nisip și cioburi pisate. S 3/1994, c. 8-9, -0,60 - 0,70 m.

2. fragment de calapod (cute ?), din grandiorit (pl. II/4). S 3/1994, B 2, c. 0-1, -0,60 - 0,70 m.

3. Oale (fragmente)

- oală de tip sac (pl. IV/1), de culoare brun-cărmizie, pastă semifină cu pietricele, cu o proeminență lățită plasată imediat sub buză. S 3/1994, B 3, c. 6-7, -0,60 -0,70 m;
- oală de tip sac (pl. IV/2), de culoare cărmizie, pastă semifină cu pietricele, având pe buză mici creștături iar sub buză o proeminență conică. S 3/1994, B 3, c. 6-7, -0,60 -0,70 m;
- oală de tip borcan (pl. VIII/2), de culoare brun-gălbui, pastă semifină cu pietricele, având sub buză o mică proeminență conică iar pe pântec - linii incizate în ghirlandă și o impresiune circulară, înconjurată de puncte imprimate. S 3/1994, B 3, c. 5-6, -0,60 -0,70 m;
- oală de tip borcan (pl. VIII/8), de culoare brună, pastă semifină, cu pietricele, cu umărul proeminent, decorat cu linii incizate în rețea. S 3/1994, B 3, c. 6-7, -0,60 -0,70 m;
- oală de tip borcan (pl. VIII/9), de culoare brună, pastă fină cu nisip, ornamentată pe umăr cu caneluri înguste orizontale. S 3/1994, B 2, c. 0-1, -0,60 -0,70 m;
- oală de tip borcan (pl. VII/9), de culoare brun-cărmizie, pastă semifină cu nisip și cioburi pisate; pe buză, mici alveole alungite iar sub buză o perforație sub care se află o mică proeminență conică. S 3/1994, B 2, c. 2-3, -0,60 -0,70 m.

4. Vas de provizii, fragment (pl. V/2), de culoare cărămie, pastă groasă, cu pietricele. S 3/1994, B 2, c. 0-1, -0,60 -0,70 m.

5. Vas bitronconic, fragment (pl. VI/2), de culoare neagră, din pastă fină, cu nisip, având pe umăr o proeminență conică și trei linii incizate paralele. S 3/1994, B 2, c. 2-3, -0,60 -0,70 m.

6. Vas cu gâtul cilindric și pântecul bombat, fragment (pl. VI/3), de culoare neagră, din pastă semifină cu nisip și cioburi pisate. Pe gât are incizate linii în ghirlandă, pe pântec are linii verticale incizate, grupate trei câte trei, o impresiune circulară înconjurată de puncte imprimate și o mică proeminență conică. S 3/1994, B 3, c. 5-6, -0,60 -0,70 m.

7. Castroane (fragmente):

– castron (pl. V/1), cu buza evazată și proeminențe conice pe umăr, de culoare brun închisă, pastă fină cu nisip. S 3/1994, B 3, c. 6-7, -0,60 -0,70 m;

– castron (pl. VII/2), cu buza evazată și umărul profilat, de culoare brun-cărămie, pastă semifină cu pietricele. S 3/1994, B 3, c. 6-7, -0,60 -0,70 m;

– castron (pl. VII/1), cu buza evazată, umărul profilat cu o proeminență conică; pe pântec, ornamentat cu linii incizate circulare și în ghirlandă; de culoare brun-neagră, pastă semifină cu pietricele. S 3/1994, B 3, c. 6-7, -0,60 -0,70 m;

– castron (pl. VIII/1), cu o tortiță perforată; sub ea, linii incizate în ghirlandă, de culoare cărămie, pastă fină cu nisip. S 3/1994, B 3, c. 6-7, -0,60 -0,70 m;

– castron (pl. VIII/4), cu buza evazată și umăr profilat, culoarea brun-cărămie, pastă semifină cu nisip și cioburi pisate. S 3/1994, B 3, c. 5-6, -0,60 -0,70 m.

8. Străchini (fragmente):

– strachină (pl. VIII/3), cu umărul profilat, de culoare brună; pastă semifină cu pietricele. S 3/1994, B 3, c. 5-6, -0,60 -0,70 m;

– strachină (pl. VI/1), cu buza dreaptă și umărul profilat; pe umăr - linii incizate vertical iar sub buză - linii incizate în ghirlandă; de culoare neagră, pastă semifină cu nisip și cioburi pisate. S 3/1994, B 3, c. 5-6, -0,60 -0,70 m.

9. Căni (fragmente):

– cană (pl. VIII/5), cu o toartă perforată “trasă” din buză; decorată cu linii verticale paralele, de culoare neagră, pastă semifină cu nisip și pietricele. S 3/1994, B 2, c. 0-1, -0,60 -0,70 m;

– cană (pl. VII/5), cu o tortiță perforată; decorată cu linii incizate în ghirlandă și puncte imprimate; de culoare neagră, pastă fină cu nisip. S 3/1994, B 2, c. 2-3, -0,60 -0,70 m;

– cană (pl. VII/7), cu o tortiță neperforată; ornamentată cu linii incizate și puncte imprimate; de culoare neagră, pastă semifină, cu nisip și cioburi pisate. S 3/1994, B 3, c. 5-6, -0,60 -0,70 m.

10. Cești (fragmente):

– ceașcă (pl. VII/9), de culoare brună la exterior și brun-neagră la interior; din pastă fină cu nisip; decorată cu patru incizii late oblice și puțin adâncite, plasate pe pântec. S 3/1994, B 3, c. 6-7, -0,60 -0,70 m;

– ceașcă (pl. VII/6), cu buza dreaptă; din ea este “trasă” o proeminență lată; spre pântec apar trei perforații; de culoare neagră, pastă fină cu nisip. S 3/1994, B 3, c. 6-7, -0,60 -0,70 m;

– ceașcă (pl. VIII/7), cu buza ușor evazată; decorată sub buză cu linii incizate în ghirlandă iar pe pântec cu linii adâncite vertical; de culoare neagră, pastă fină cu nisip. S 3/1994, B 3, c. 5-6, -0,60 -0,70 m.

Considerăm că acest material arheologic vine să confirme, încă o dată, încadrarea cronologică a acestei așezări aparținând grupului cultural Bala Sărată, de la Sacu, în faza a II-a (Br C). Acest material arheologic face legătura dintre faza I și faza a III-a, respectiv cu descoperirile de la Românești (Peștera cu Apă)⁵.

Petru ROGOZEA (Timișoara)

NOTE

1. P. Rogoza, *SympThrac*, IX, 1992, p. 23, fig. 1; idem, *Thrac-Dacica*, XIII, 1-2, 1992, p. 49-51, fig. 1, 2/1.

2. M. Gumă, *Civilizația primei epoci a fierului în sud-vestul României*, Bibliotheca Thracologica IV, 1993, p. 163, 215, nr. 34, fig. 8.

3. P. Rogoza, AB, s.n., III, 1994, p. 179-183, pl. I.

4.E. Zaharia, Dacia N.S., III, 1959, p. 109, 118-119, fig. 2/5; E. Shalk, *Das Gräberfeld von Hemadkak*, UPA, 9, 1992, p. 133-135, fig. 52/10; P. Rogozea, AU (sub tipar).

5.Idem, AB, s.n., III, 1994, p. 179-183, pl. I.

6.* Inf. amabilă dr. M. Gumă, care va prelucra materialul aparținând culturii Basarabi.

ARCHAEOLOGICAL EXCAVATIONS AT SACU (CARAȘ-SEVERIN COUNTY) 1994 CAMPAING (Abstract)

The archaeological excavations from 1987 in the point "Țărinioară-Pelcea", village Sacu, Caraș-Severin county, pointed out the existence of a Bronze Age settlement, belonging to Balta Sărată cultural group, superposed by an Early Iron Age (Basarabi culture) settlement.

In 1994 three semi-dugouts were discovered: two of them (B 2/1994 and B 3/1994) belonged to the Balta Sărată cultural group, while the third (B 1/1994) belonged to the Basarabi culture. All the Bronze Age archaeological materials (including the golden lock ring uncovered in B 2/1994) belong to the second (II) phase of the Balta Sărată cultural group.

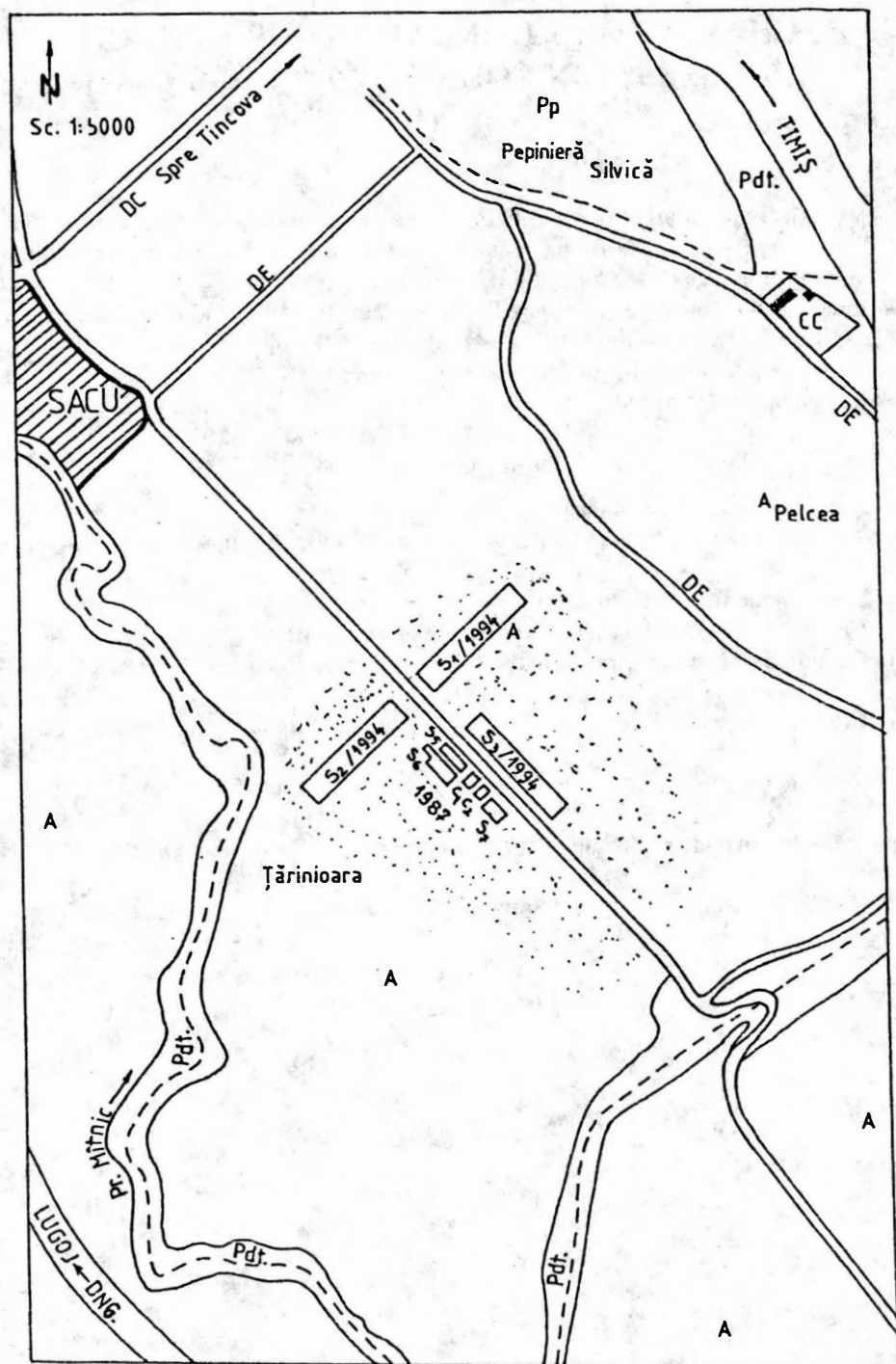
LIST OF ILLUSTRATIONS

- Pl.I Sacu - location of the archaeological site.
- Pl.II Sacu - 1 plan of S1/1994; 2 plan of S3/1994; 3 profile of the northern wall of S1/1994; 4 profile of the eastern wall of S3/1994.
- Pl.III Sacu - 1-3 Ceramic fragments from S3/1994; 4 mold from S2/1994.
- Pl.IV Sacu - Ceramic from B3/1994 (the cultural group of Balta Sărată).
- Pl.V Sacu - Ceramic fragments belonging to the cultural group of Balta Sărată from: 1 B3/1994; 2 B2/1994.
- Pl.VI Sacu - Ceramic fragments belonging to the cultural group of Balta Sărată from: 1,3 B3/1994; 2 B2/1994.
- Pl.VII Sacu - Ceramic fragments belonging to the cultural group of Balta Sărată from: 1-2, 7, 9 B3/1994; 3-6, 8 B2/1994.
- Pl.VIII Sacu - Ceramic fragments belonging to the cultural group of Balta Sărată from: 1-4, 7-8 B3/1994; 5-6, 9 B2/1994.
- Pl.IX Sacu - Golden Lockring - Bld type ("Sibiner Typ") from B2/1994.

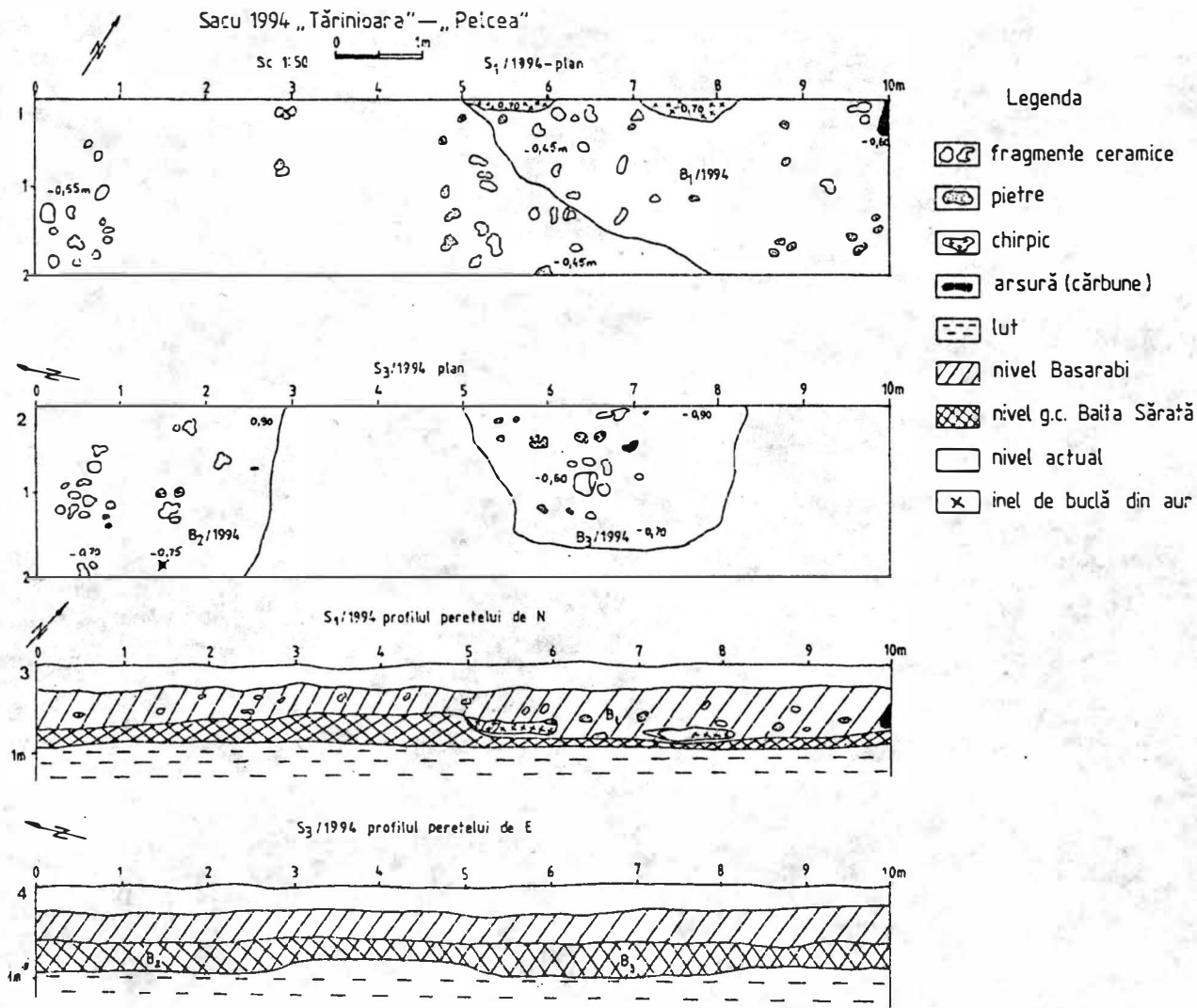
Sacu-localizarea săpăturilor arheologice

Legendă

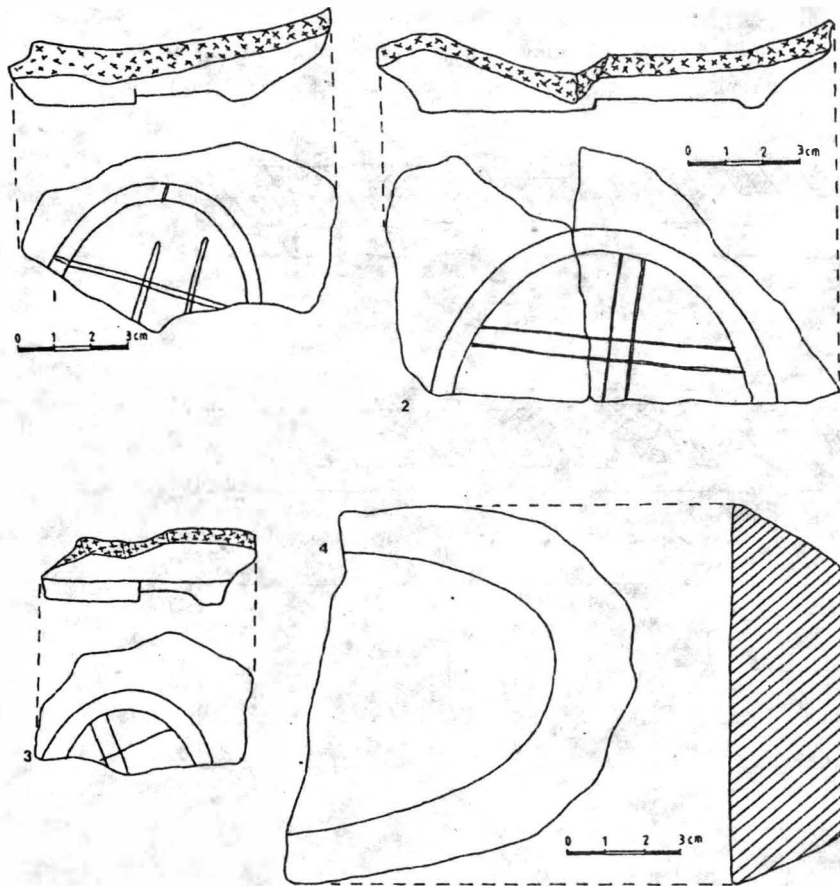
○ așezare g.c. B.S.

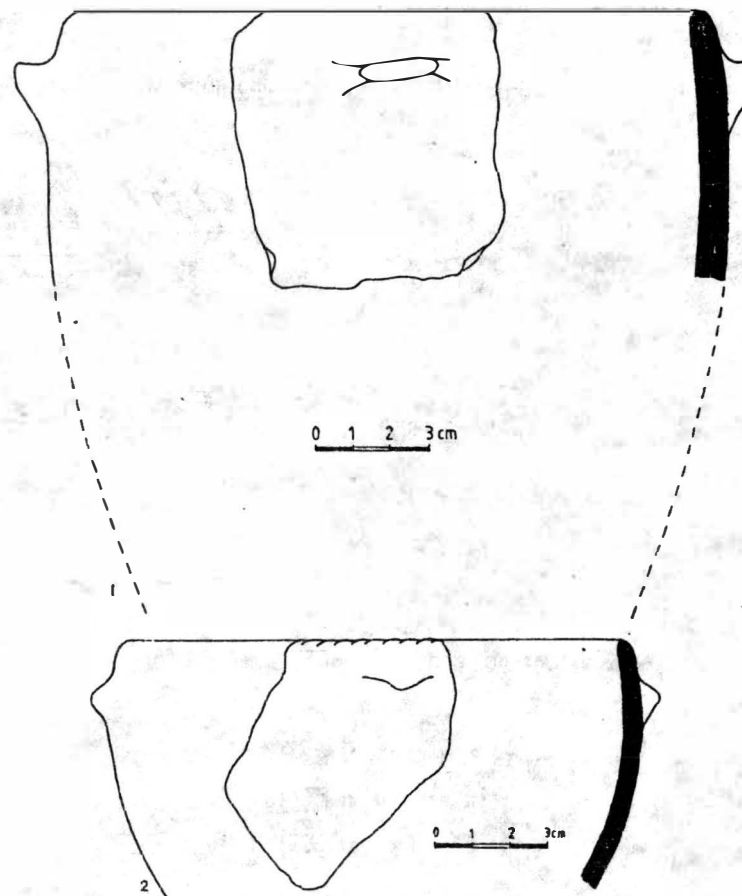
Pl.I Sacu - localizarea săpăturilor arheologice.

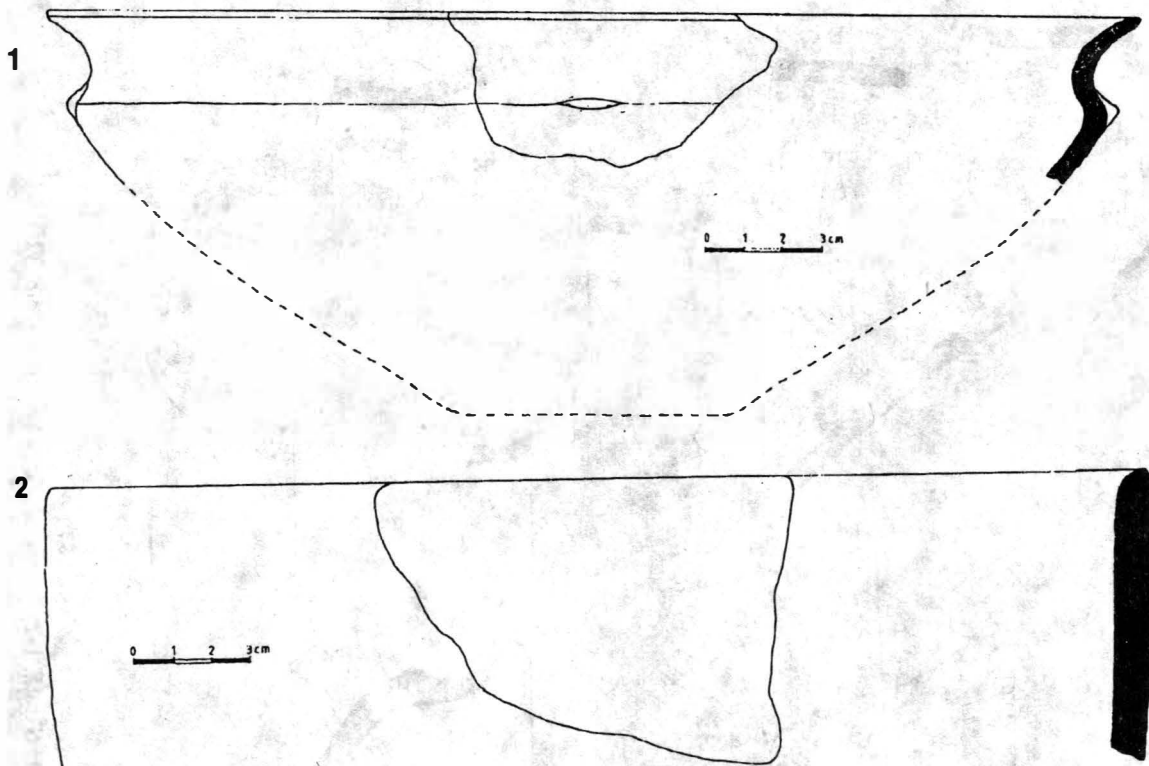
Pl. II Sacu - 1. Planul secțiunii S1/1994. 2. Planul secțiunii S3/1994. 3. Profilul peretelui de nord al secțiunii S1/1994. 4. Profilul peretelui de est al secțiunii S3/1994.

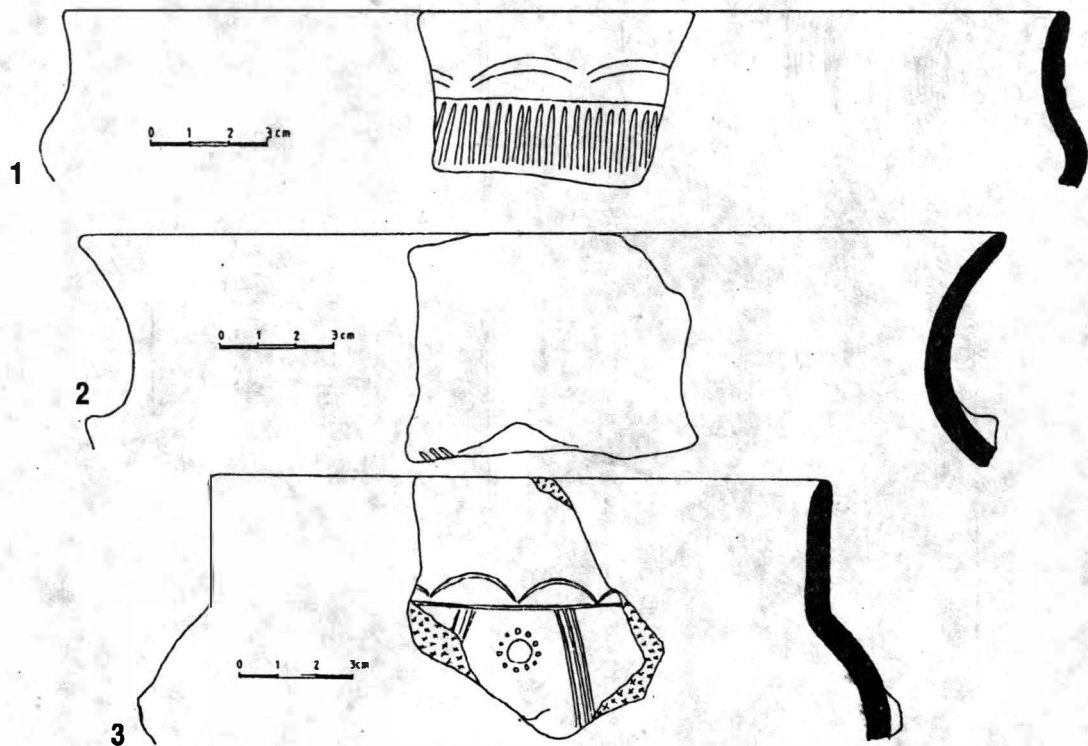
Pl. III Sacu 1-3. Fragmente de funduri de vase ceramice cu incizii, din S3/1994. 4. Fragment de calapod (?) din grandiorit din B2/1994.

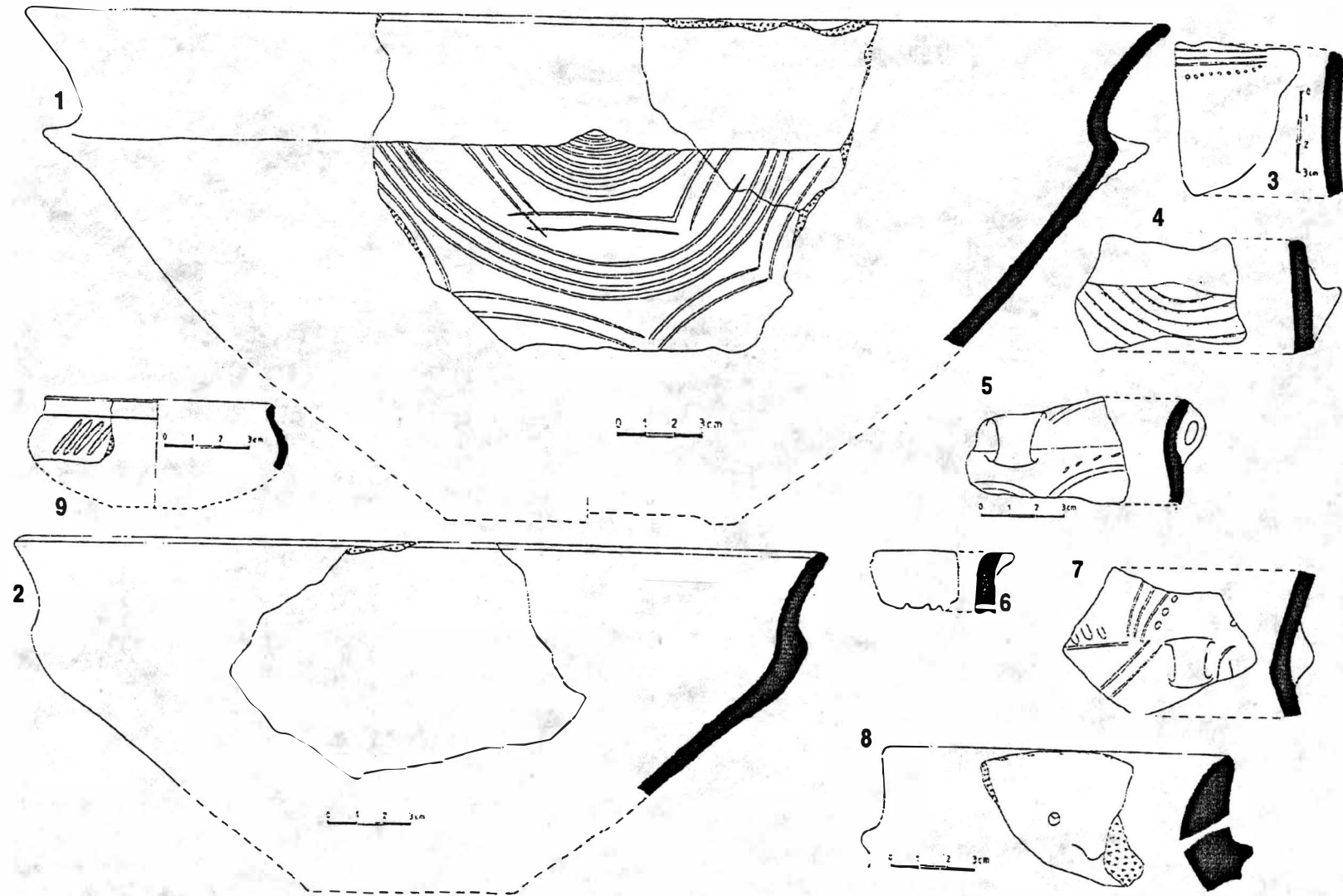
Pl. IV Vase ceramice aparținând grupului cultural Balta Sărată, din B3/1994.

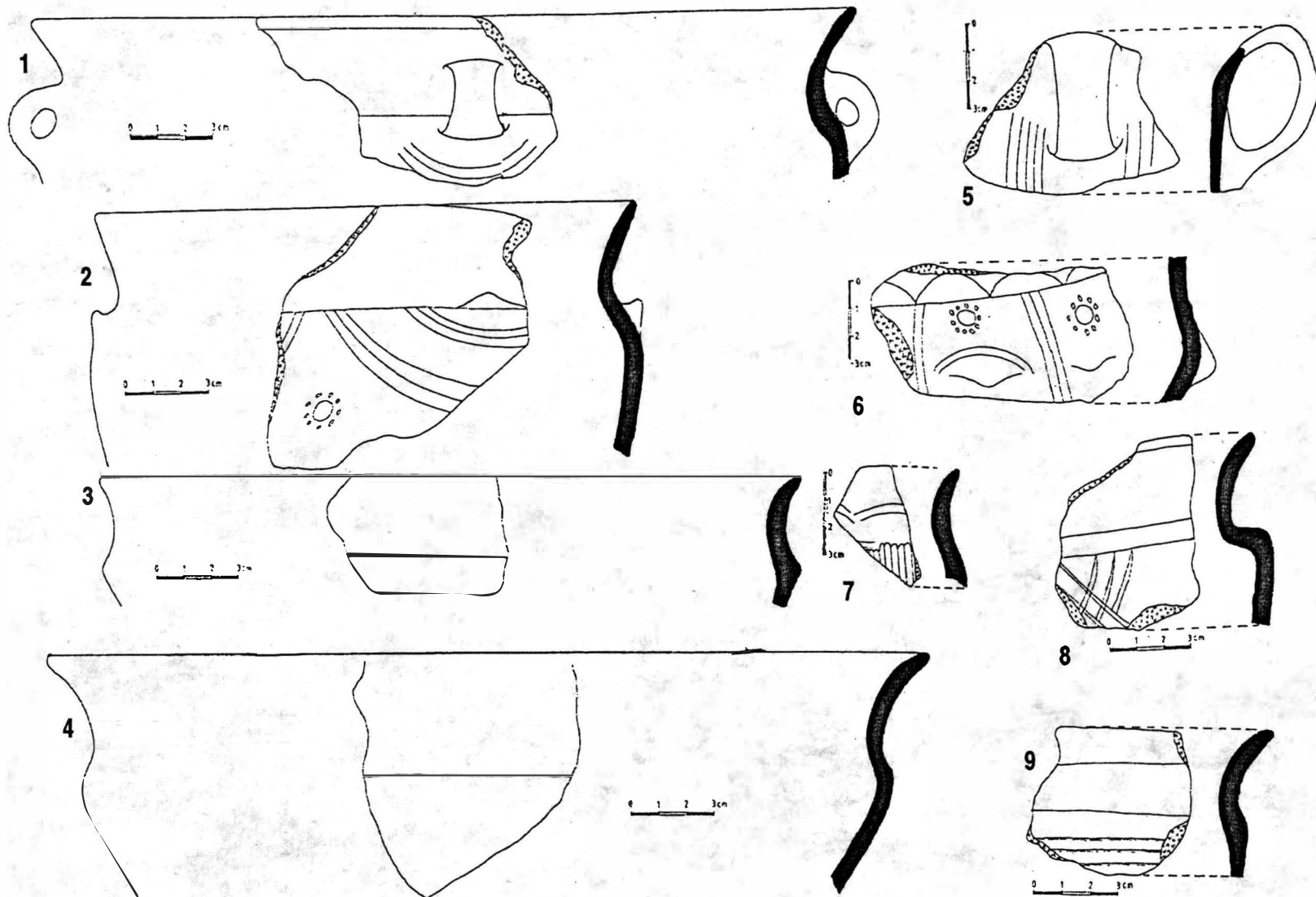
Pl.V Sacu - Fragmente ceramice aparținând grupului cultural Balta Sărată, 1 - din B3/1994; 2 - din B2/1994.

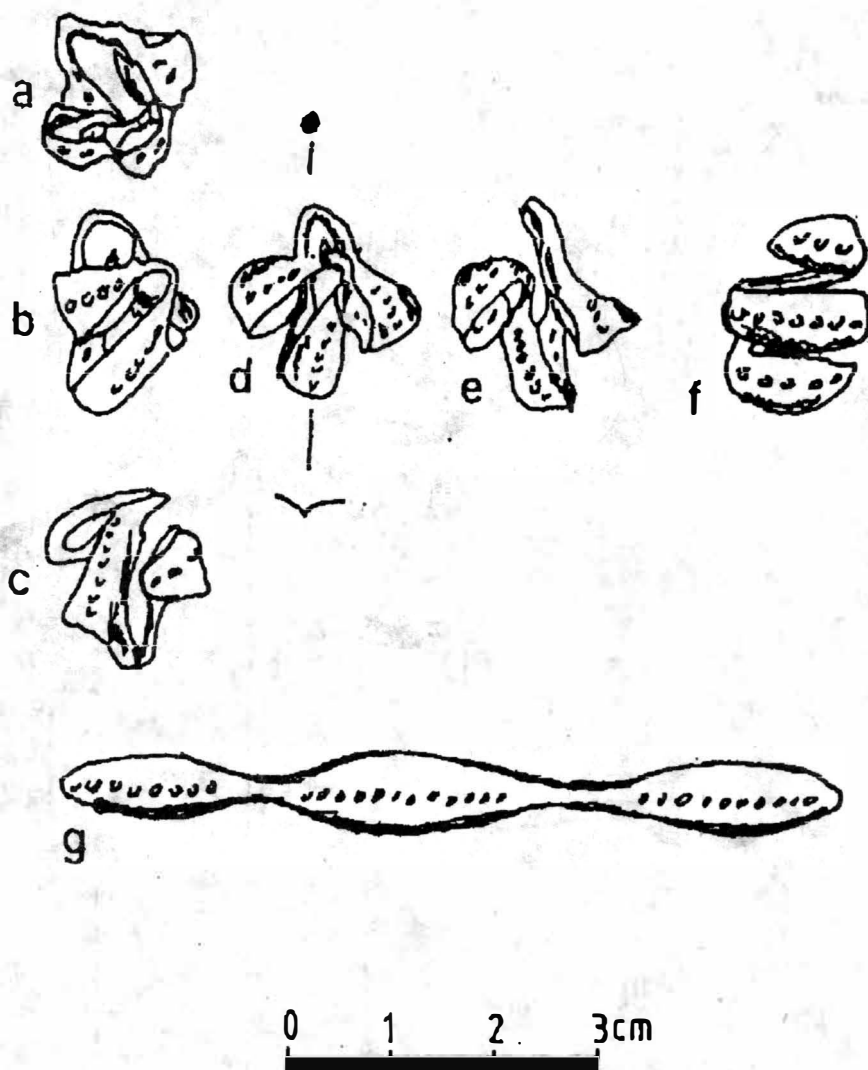
Pl.VI Sacu - Fragmente ceramice aparținând grupului cultural Balta Sărată, 1-3 - din B3/1994; 2 - din B2/1994.

Pl. VII Sacu - Fragmente ceramice aparținând grupului cultural Balta Sărată, 1-2, 7, 9 - din B3/1994; 3-6, 8 - din B2/1994.

Pl. VIII Sacu - Fragmente ceramice aparținând grupului cultural Balta Sărată, 1-4, 7-8 - din B3/1994; 5-6, 9 - din B2/1994.

PL. IX Sacu. Inel de buclă din aur (*"Lockenring"*) de tip B1 d (*"Sibiner Typ"*) din B2/1994.